BORENIUS

19.9.2025

TAKSISÄÄNTELYN UUDISTUKSEN OIKEUDELLINEN ARVIOINTI

Yhteenveto

Ehdotettuun lakiuudistukseen liittyy merkittävä riski siitä, että sääntely ei täytä SEUT 49 artiklaan liittyvää oikeasuhtaisuuden vaatimusta. Pakottamalla markkinatoimijat investoimaan taksamittareihin sekä erivärisiin rekisterikilpiin palveluiden toimittamiseksi Suomen valtio vääristää markkinan kilpailutilannetta suosimalla etabloituneita suuria kotimaisia taksioperaattoreita ja tekee vaikeammaksi sekä vähemmän houkuttelevaksi muiden EU:n jäsenvaltioiden alueella palveluita tarjoavien sijoittautumisen Suomeen. Menettely voi johtaa Suomen valtion vahingonkorvausvelvollisuuteen.

HE-luonnoksessa esitetyt tavoitteet voidaan toteuttaa muilla, kilpailua ja uusia innovaatioita vähemmän haittaavilla keinoilla. EU-oikeuden vastaisuus voi johtaa valtion vahingonkorvausvelvollisuuteen.

Toimintaedellytysten heikentäminen uudella lisäsääntelyllä kasvattaa myös riskiä Suomen ja kolmansien maiden välisten investointisuojasopimusten rikkomisesta.

Oikeudellinen arviointi

Lausunnolla olleessa liikenteen palveluista annetun lain uudistamista koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa (VN/25768/2024) ehdotetaan, että kaikissa takseissa tulisi olla taksamittarit ja värillinen taksikilpi. Vaatimusten tavoitteina on kuluttajien luottamuksen lisääminen, harmaan talouden torjunta ja valvonnan tehostaminen. Luonnoksessa rajoituksia ei ole lainkaan arvioitu EU-oikeuden kannalta eikä siinä ole esitetty kattavaa kilpailuvaikutusten arviointia.

EU-oikeus, erityisesti Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) ja EU:n sopimat investointisuojasopimukset ovat Suomea suoraan velvoittavia ja ne rajoittavat kansallista päätäntävaltaa. Toisin sanoen, nämä normit ovat EU-oikeuden ensisijaisuusperiaatteen mukaan etusijalla kansalliseen oikeuteen nähden.

#20962925v2

Kuljetuspalvelut kuuluvat SEUT 49 artiklassa vahvistetun sijoittautumisvapauden soveltamisalaan. SEUT 49 artiklalla kielletään kaikki kansalliset toimenpiteet, jotka voivat haitata EU:n kansalaisten sijoittautumisvapautta tai vähentää sijoittautumisvapauden käyttämisen houkuttelevuutta, vaikka toimenpiteitä sovellettaisiin ilman kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää. Sijoittautumisvapauteen kohdistuvat rajoitukset on perusteltava yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä. Lisäksi niiden on sovelluttava takaamaan tavoitellun päämäärän toteutuminen, eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisen päämäärän saavuttamiseksi.[1]

Sääntely, joka estää tehokasta kilpailua markkinoilla voidaan katsoa kielletyksi sijoittautumisvapauden rajoitukseksi. Esimerkiksi luottolaitosten toimintaedellytyksiä koskevassa asiassa C-442/02 EUT on linjannut, että kuluttajien suojelu on sinänsä hyväksyttävä tavoite sijoittautumisvapauden rajoittamiselle, mutta kuluttajien suojelemiseksi tehty rajoitus on kuitenkin EU-oikeuden vastainen, jos se ylittää sen mikä on tarpeen tavoitteen saavuttamiselle. Tapauksessa katsottiin, että Ranskan lainsäädännössä ollut kielto maksaa korkoa avistatileille esti tehokasta kilpailua ranskalaisten ja ulkomaisten luottolaitosten välillä ja vaikeutti ulkomaisten luottolaitosten pääsyä markkinoille.[2] EUT:n ratkaisun jälkeen Ranska kumosi koronmaksukiellon.[3]

Kansalliset määräykset, joilla palvelun tarjoamista koskevan luvan myöntämisen edellytykseksi asetetaan kyseiseen palveluun soveltumattomia teknisiä vaatimuksia, eivät ole perusteltuja ja oikeasuhtaisia. Esimerkiksi tapauksessa C-62/19 EUT arvioi Bukarestissa voimassa ollutta asetusta, jonka perusteella toimintaansa älypuhelinsovelluksen avulla harjoittavilla taksinlähetyspalvelujen tarjoajilla oli velvollisuus välittää tilaukset kyseisille kuljettajille radiolähetin-vastaanottimen avulla. EUT katsoi, että radiolähetin-vastaanottimista ei ollut kyseisen palvelun tarjoamistavan vuoksi mitään hyötyä ja niistä aiheutui tarpeettomia rasitteita ja kustannuksia palveluntarjoajalle. Lopullinen oikeasuhtaisuusarviointi jäi ennakkoratkaisua pyytäneen kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi.[4] EUT:n ratkaisun jälkeen kaupunki kumosi asetuksen.[5]

EU tuomioistuimen vakiintuneen tulkinnan mukaan jäsenvaltion on näytettävä toteen, että sijoittautumisvapautta rajoittavalle lainsäädännölle on hyväksyttävät perusteet, lainsäädäntö soveltuu tavoitellun päämäärän toteuttamiseen ja on sitä varten tarpeen.[6] HE-luonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu EU:n sijoittautumisoikeuden rajoittamista eikä osoitettu millä perusteilla ehdotettu taksimittareita ja taksikilpiä koskeva sääntely olisi oikeasuhtaista tavoiteltuihin päämääriin nähden. Sen sijaan lausuntokierroksella useat lausunnonantajat ovat tuoneet esiin perusteltuja näkemyksiä ehdotetun lainsäädännön tarpeettomuudesta ja haitallisista vaikutuksista. Esimerkiksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto on lausunnossaan todennut, että taksamittaria ja taksikilpiä koskevat vaatimukset vaikeuttavat alalle tuloa ja sitä kautta vähentävät kilpailua taksimarkkinoilla ja heikentävät taksipalvelujen saatavuutta ilman, että ne lisäisivät kuluttajien luottamusta tai turvallisuuden tunnetta. Kilpailuviranomaisen analyysi on selkeää näyttöä siitä, ettei lakiesitystä voida pitää oikeasuhtaisena ja tarkoituksenmukaisena sen tavoitteisiin nähden.

#20692525v2

Euroopan komissio on katsonut, että takseja ja yksityisiä vuokra-ajoneuvoja koskevilla sääntelyjärjestelmillä olisi mahdollistettava digitalisaation ja muun innovatiivisen teknologian kokonaisvaltainen hyödyntäminen tehokkuushyötyjen saamiseksi. Jäsenvaltioiden sääntelyjärjestelmillä olisi myös mahdollistettava hyvin toimivat markkinat, jotka ovat avoinna uusille innovatiivisille liiketoimintamalleille ja tarjoavat työmahdollisuuksia myös niille, jotka voivat hyötyä joustavista työjärjestelyistä. Sääntelyjärjestelmien on siksi oltava joustavia ja kyettävä mukautumaan uuteen kehitykseen: niiden on pysyttävä avoimina uusille keksinnöille ja innovatiivisille liiketoimintamalleille.[7] Ehdotetut uudistukset menevät päinvastaiseen suuntaan kuin komission visio: ehdotetut muutokset ajavat markkinatoimijoita käyttämään vanhentuneita toimintatapoja ja teknologioita komission kuuluttaessa digitalisaatiota ja innovatiivisen teknologian hyödyntämistä.

Lähteet:

[1] Komission ilmoitus hyvin toimivasta ja kestävästä paikallisesta kutsuohjatusta henkilöliikenteestä (taksit ja yksityiset vuokra-ajoneuvot) (2022/C 62/01), katso myös asia C-50/21 *Prestige ja Limousine, S.L. vs Área Metropolitana de Barcelona ym.* [2023], *asia C-55/94 Reinhard Gebhard vs Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano* [1995] ja yhdistetyt asiat C-570/07 ja C-571/07 *José Manuel Blanco Pérez ja María del Pilar Chao Gómez vs Consejería de Salud y Servicios Sanitarios (C-570/07) ja Principado de Asturias (C-571/07)* [2010].

[2] Asia C-442/02 *CaixaBank France vs Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie.* [2004].

[3] Arrêté du ministre de l'Économie du 8 mars 2005 relatif à l'abrogation des textes réglementaires interdisant la rémunération des comptes de dépôts à vue

[4] Asia C-62/19 *Star Taxi App SRL vs Unitatea Administrativ Teritorială Municipiul Bucureşti prin Primar General ja Consiliul General al Municipiului Bucureşti* [2020]. Tapaus koski direktiivin 2006/123 9 ja 10 artiklan soveltamista. Yleistä etua ja rajoitusten oikeasuhtaisuutta arvioidaan kuitenkin vastaavalla tavalla myös SEUT 49 artiklan nojalla.

[5] Anghel, R. (2023). Jurisprudenţa instantelor Romane în unele cauze în care au sesizat CJEU cu întrebări preliminare (Cauzele C-62/19, C 354/18 şi C 644/19). Revista EuRoQuod, 3, s. 64. https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-84648-1

[6] Asia C-518/06 *Euroopan yhteisöjen komissio vastaan Italian tasavalta* [2009].

[7] Komission ilmoitus hyvin toimivasta ja kestävästä paikallisesta kutsuohjatusta henkilöliikenteestä (taksit ja yksityiset vuokra-ajoneuvot) (2022/C 62/01)

#20962925v2